

ATLYGINIMO UŽ NOTARŲ TEIKIAMAS PASLAUGAS DYDŽIO NUSTATYMAS EUROPOS SAJUNGOS VALSTYBĖSE (2005)

Tyrėja: E. Kavoliūnaitė

Tyrimu siekta išnagrinti Europos Sąjungos valstybių narių teisinį reguliavimą, kuriuo nustatomas atlyginimas už notarų teikiamas paslaugas, bei palyginti jį su Lietuvos reglamentavimu, įvertinti atitinkamo teisinio reguliavimo priežastis ir principus, aptarti valstybėse narėse atliktus tyrimus šioje srityje bei jų poreikį, ir įvertinti galimybę numatyti galimas maksimalaus atlyginimo notarams nustatymo pasekmes.

Užsienio valstybių narių notarų rūmams ar atitinkamoms susijusioms institucijoms buvo išsiųsti prašymai atsakyti į pateiktus klausimus. Buvo klausama apie notaro teisinį statusą valstybėje; ar notarų atlyginimo dydis yra reglamentuojamas, jei taip, kokiu aktu; kokiais principais remiamasi nustatant notarų atlyginimo dydžius; kokie yra esminiai veiksniai, lemiantys egzistuojančią sistemą; kokie buvo atlikti tyrimai dėl galiojančių taisyklių tinkamumo bei kokie tokių tyrimų rezultatai; ar pastaruoju metu buvo daromi esminiai pakeitimai reglamentuojant aptariamus klausimus ir, jei taip, kokios tokių pakeitimų priežastys ir pasekmės.

Atlikus tyrimą, buvo nustatyta, kad lotyniškos tradicijos notariato valstybėse dažniausiai atlyginimo notarams dydis yra nustatomas nurodant fiksuotą sumą, proporcinį dydį arba mažiausią ir didžiausią atlyginimo dydį, akcentuojant valstybės suteikto įgaliojimo svarbą. Tuo tarpu valstybėse, kuriose nustatyti tik maksimalūs atlyginimo už notarines paslaugas dydžiai, tokios sistemos nustatymas grindžiamas skirtingais argumentais: siekimu užtikrinti notarinių veiksmų prieinamumą, notarų nepriklausomumą bei nešališkumą ir pan. Pastebėta, jog dėl ekonominių išvalgų ilgalaikiškumo bei dešimtmečiais nusistovėjusių sistemų priimtinumą daugelyje valstybių nebuvo atliekami jokie tyrimai, susiję su atlyginimu už notarų teikiamas paslaugas. Kadangi įkainiai už notarų paslaugas valstybėse yra labai skirtingi, todėl iš viso neįmanoma kalbėti apie bendrą Europos valstybių praktiką nustatant atlyginimo už notarinius veiksmus dydį.

Atlikus tyrimą, daroma išvada, kad objektyviai įvertinti maksimalių atlyginimo notarams dydžių nustatymo pasekmes, nesant konkrečių dydžių, nėra įmanoma, kadangi mažesnių dydžių nustatymas galėtų būti nepalankus notarų ekonominės veiklos atžvilgiu, tuo tarpu pernelyg didelių maksimalių dydžių nustatymas, esant apibrėžtam notarų skaičiui ir nekintančiai notarinių paslaugų paklausai, galėtų lemti kartelinių susitarimų buvimą ar nepagrįstai apsunkinti vartotojus, kuriems tektų ieškoti pigesnės paslaugų alternatyvos atokesnėse vietovėse.